

Retningslinjer for skoleskyss ved særlig farlig eller vanskelig skoleveg gjeldende fra høsten 2023

Grunnskolene i Rana kommune



Innhold

Innledning	1
1 Formål og virkeområde	1
2 Økonomisk ansvar	1
3 Lovverk	1
3.1 Opplæringsloven	1
3.2 Lov om frittstående skolar (friskolelova).....	3
3.3 Forvaltningsloven	3
4 Barn i trafikken – ansvar	3
4.1 Adferd.....	4
4.2 Opplæring og forståelse	4
4.3 Infrastruktur og teknologi	4
5 Planlegging av skyss	4
5.1 Skyss fra felles holdeplass/opsamlingsplass eller fra selve hjemmet	4
6 Når har eleven rett til gratis skoleskyss på grunn av særlig farlig eller vanskelig skoleveg?	5
6.1 Objektiv vurdering.....	5
6.2 Strekninger som er ansett som særlig farlig eller vanskelig.....	6
7 Forhold som kan utløse skoleskyss	6
8 Søknadsprosess	7
8.1 Vinterskyss på grunn av særlig farlig eller vanskelig skoleveg	8
9 Annen informasjon om skoleskyss	8
9.1 Annen skole enn nærskolen	8
9.2 Varig eller midlertidig funksjonshemming	9
9.3 Delt bosted	9
Vedlegg og kilder	9

Innledning

Elever som ferdes i trafikken vil alltid være utsatt for en viss fare. Dette er likevel ikke nok til å få gratis skyss. Det må være snakk om en "særlig risiko". Dette betyr at faren ved å ferdes på veien må være utenom det vanlige for at saken skal kunne karakteriseres som "særlig farlig og vanskelig".

Retningslinjene for særlig farlig skolevei har ikke vært revidert siden de ble vedtatt av kommunestyret 15. mai 2006. Siden den gang er det blitt gjort utbedringer i form av gang og sykkelveier, nedsatte hastigheter og lignende tiltak, et arbeid som vil bli prioritert ytterligere i tiden fremover. Dette gjør at det nå er naturlig å få retningslinjene politisk behandlet på nytt. Veistrekningene må kunne vurderes i forhold til løpende oppgraderinger administrativt uten at disse må opp til politisk behandling.

1 Formål og virkeområde

Formål med retningslinjene er å gi Rana kommune rammer for behandling av individuelle søknader om skoleskyss på grunn av særlig farlig eller vanskelig skolevei, som er basert på enkeltsøknader fra foresatte. Kommunens behandling av søknader kan berøre både transport, fysiske tiltak og andre tilretteleggelsestiltak.

2 Økonomisk ansvar

Når Rana kommune innvilger skoleskyss med grunnlag i særlig farlig og/eller vanskelig skolevei, har kommunen det økonomiske ansvaret for mer kostnadene. Dersom det fylkeskommunale rutetilbudet kan benyttes, er det kommunens økonomiske ansvar begrenset til gjeldende egenandel for ordinær skoleskyss. I de tilfeller hvor det fylkeskommunale transporttilbudet ikke kan benyttes, må kommunen dekke alle skysskostnadene. Budsjettsansvaret ligger hos skoleavdelingen Rana kommune.

3 Lovverk

3.1 Opplæringsloven

§ 4 -1 «Rett til skyss til og frå skolen for elevar i grunnskolen»

«Elevar på 1. trinn har rett til gratis skyss dersom dei bur meir enn to kilometer frå skolen. Elevar på 2. til 10. trinn har rett til gratis skyss dersom dei bur meir enn fire kilometer frå skolen.

Elevar har rett til gratis skyss dersom ein del av vegen er særleg farleg eller vanskeleg.

Elevar som treng båttransport, har rett til slik transport gratis.

Elevar som treng skyss på grunn av nedsett funksjonsevne, skade eller sjukdom, har rett til gratis skyss til og frå skolen og skolefritidsordninga. Retten til skyss til og frå skolefritidsordninga gjeld ikkje i skoleferiane.

Elevar som har fleire heimar, har rett til skyss til og frå kvar heim som oppfyller vilkåra for rett til skyss.»

§ 4-2 «Reisefølgje for og tilsyn med elevar i grunnskolen»

«Elevar som får skyss til og frå skolen eller skolefritidsordninga, har rett til reisefølgje og tilsyn i ventetida før og etter opplæringa eller skolefritidsordninga dersom dei treng det».

§ 4-3 Krav om forsvarleg skyss og rett til losji der skyss ikkje er forsvarleg

«Elevar har berre rett til skyss etter [§ 4-1](#) dersom dagleg skyss er forsvarleg.

Når fylkeskommunen skal vurdere om dagleg skyss er forsvarleg, skal det særleg leggast vekt på alderen og funksjonsevna til eleven og kor lang og farleg skolevegen er. Det kan berre leggast vekt på kostnader eller vanskar for fylkeskommunen dersom dei er ekstraordinære.

Er fylkeskommunen i tvil om dagleg skyss er forsvarleg, avgjer foreldra om eleven likevel skal skyssast.

Elevar som ikkje har rett til skyss fordi dagleg skyss ikkje er forsvarleg, har rett til losji. Elevane har også plikt til å la seg innlosjere om ikkje foreldra sørgjer for skyss og dekkjer kostnadene.

Kommunen skal sørgje for losji og ha tilsyn med innlosjerte elevar.»

§ 28-7 Ansvar for skyss, reisefølgje, tilsyn og losji

«Fylkeskommunen skal oppfylle retten til skyss for elevar i grunnskolen og i den vidaregåande skolen og for deltakarar i den førebuande opplæringa og den vidaregåande opplæringa for vaksne. Det er likevel kommunen som skal oppfylle retten til skyss for grunnskoleelevar som har særleg farleg eller vanskeleg skoleveg.

Fylkeskommunen skal oppfylle retten til reisefølgje og tilsyn for elevar i den vidaregåande opplæringa. Kommunen skal oppfylle retten til reisefølgje, tilsyn og losji for grunnskoleelevar og deltakarar i førebuande opplæring for vaksne.

Når fylkeskommunen sørgjer for skyss for elevar i grunnskolen og deltakarar i den førebuande opplæringa for vaksne, skal kommunen dekkje utgiftene som svarer til persontakst for enkeltreiser på strekninga.

Fylkeskommunen skal organisere skoleskyssen i samråd med kommunen. Blir dei ikkje samde, kan statsforvaltaren gi pålegg om korleis skoleskyssen skal organiserast og finansierast.

Kommunen har ansvar for innlosjering av elevar i grunnskolen etter [§ 4-3](#).

Departementet kan gi forskrift om

- a. skoleskyss og skyssgodtgjersle
- b. heimreiser, reisefølgje og opphald for dei som må innlosjerast i samsvar med [kapittel 9](#)»

3.2 Lov om frittstående skolar (friskolelova)

§ 3-7 «Rett til skyss, reisefølge og tilsyn»

«Elevar i private grunnskolar har rett til skyss til og frå skolen etter reglane i [opplæringslova § 4-1](#) og rett til reisefølge og tilsyn etter reglane i [opplæringslova § 4-2](#). [Opplæringslova § 4-3](#) første, andre og tredje ledd gjeld for elevar i private grunnskolar. Retten til skyss, reisefølge og tilsyn for elevar i grunnskolar gjeld berre innanfor kommunegrensa i den kommunen der eleven bur.

Elevar i private vidaregåande skolar har rett til skyss til og frå skolen etter reglane i [opplæringslova § 9-1](#) om skyss for elevar i vidaregåande skole og [§ 9-2](#) om reisefølge og tilsyn for elevar i vidaregåande skole. For elevar i vidaregåande skolar gjeld retten til skyss, reisefølge og tilsyn berre innanfor fylkeskommunegrensa i den fylkeskommunen der eleven bur.

Heimkommunen eller heimfylket til elevane gjer vedtak om skyss, og dekkjer utgifter etter reglane i [opplæringslova § 28-7](#). Departementet er klageinstans ved klage over kommunale og fylkeskommunale vedtak om skyss i grunnskolen. Heimfylket er klageinstans ved klage på vedtak om skyss i vidaregåande skolar.

Reglane gjeld ikkje for elevar ved norske skolar i utlandet.»

3.3 Forvaltningsloven

Rana kommune følger forvaltningsloven ved behandling av individuelle søknader.

Det henvises fortrinnsvis til Forvaltningslovens §§ 17 – 29.

Klagegang for enkeltvedtak vedrørende særlig farlig eller vanskelig skoleveg i Rana kommune er slik:

«Vedtak kan påklages innen 3 uker fra det tidspunkt man mottar brev om vedtak. Klageinstans er administrasjonen i skolesjefens avdeling. Eventuell klage sendes til Rana kommune. Den må være skriftlig, undertegnet og nevne hva som ønskes endret i vedtaket. Klagen må også begrunnes. Veiledning til klage, og skjema for å levere klage på vedtaket finner på Rana kommune sine nettsider.»

Vi gjør oppmerksom på at sakens parter som hovedregel har rett til å se alle dokumentene i saken, jf. forvaltningsloven § 18 og § 19. Hvis administrasjonen i skolesjefens avdeling opprettholder vedtaket vil Rana kommune sende klagen videre til Rana kommunes formannskap som er siste klageinstans. Kopi av brevet sendes foresatte og skole.»

4 Barn i trafikken – ansvar

Barn er impulsive. De har lett for å glemme at de er i ferd med å krysse vegen hvis de oppdager noe spennende. Før 7 – årsalderen er barnas tenking konkret og bundet til det som

skjer her og nå. De er opptatt av situasjonen i øyeblikket, og har problemer med å forstille seg en situasjon uten selv å være i den. Derfor har de også liten evne til å forutsi hendelser eller til å overføre erfaringer fra andre situasjoner. Det er da viktig å identifisere de faktorene som sammen utgjør en trafiksikker veg.

Et trafiksikkert vegnett består av tre faktorer: opplæring, forståelse og adferd, infrastruktur og teknologi.

4.1 Adferd

Adferd har betydning for trafiksikkerhet, da ethvert valg i trafikken er et bevisst valg. Det er viktig å ta opp og diskutere hvor viktig adferd i trafikken er. Dette gjelder både barn og voksne, fotgjengere, syklistene og bilister.

4.2 Opplæring og forståelse

Opplæring og forståelse handler om hvordan alle trafikanter forholder seg til trafikken. Det er da viktig at foresatte og skolen tilrettelegger, lærer og øver med barna på å være en god trafikanter. Det er også viktig å huske at barn og voksne ikke tenker på samme måte, og at barn trenger opplæring tilrettelagt for barn. Foreldre har hovedansvar for å gi barna tilstrekkelig kunnskap om hvordan de må oppføre seg i trafikken. Det kan bl.a. innebære at elever må følges til holdeplass/stoppested for den tid som er nødvendig for at de skal mestre skolevegen på egen hånd.

Det er også foreldre/foresattes ansvar for at elever lærer bruk og ivaretagelse av sitt personlige reisebevis og bruk av setebelte i bussen. Trygg Trafikk har informasjonsmateriell som kan veilede både foreldre og skolen med trafikkopplæring.

4.3 Infrastruktur og teknologi

Infrastruktur og teknologi er alt det fysiske ved en vegstrekning. Dette gjelder blant annet bredde på veg, fartsgrenser, belysning, brøyting, strøing, mengde trafikk og mye annet. Dette er helheten mellom alle fysiske faktorer som utgjør en veg. Når barna kan gå alene til og fra skolen, avhenger både av skolevegen og barnas modenhet. Ved hvilken alder dette kan skje er avhengig av hvor store utfordringer det er på veien og hvordan barna takler disse.

5 Planlegging av skys

Skoleskyss planlegges og organiseres av busselskapet i samarbeid med Nordland fylkeskommune og administrasjonen i skolesjefens avdeling. Elevene skal tilbys akseptabel reisetid innenfor rammen av det som er rasjonelt og økonomisk forsvarlig. Av og til endrer trafikkbildet seg, som for eksempel ved anleggsarbeider. Det er viktig at politikere, planleggere og utbyggere også tenker på eventuelle konsekvenser en utbygging kan medføre for elevenes skoleveg. Det må også være fokus på de myke trafikantene i prosjektene. Skolevegen må trygges optimalt og bestrebe et alternativ for at det fortsatt skal gå an å gå til og fra skolen. Det er derfor viktig at det gis rimelig tid til å planlegge, tilrettelegge og iverksette eventuell skys. Søkere må akseptere behandlingstid før skysstilbudet blir etablert. En vurdering skal alltid baseres på et enkeltvedtak og er søknadspliktig.

5.1 Skys fra felles holdeplass/opsamlingsplass eller fra selve hjemmet

Eleven har ikke nødvendigvis krav på skys til og fra selve hjemmet. Skysstilbudet skal dekke størstedelen av totaldistansen, og det vil kunne kreves at eleven går fram til nærmeste

holdeplass/oppsamlingsplass innenfor en rimelig gangavstand. Den som er ansvarlig for skyss må også vurdere om vegen til oppsamlingsplass er forsvarlig. Dette gjelder også ved avstander der en elev med total skoleveg mellom hjem og skole er på mer enn 2 km for 1.trinn og mer enn 4 km for 2. – 10. trinn. Søknaden sendes til Rana kommune som saksbehandler denne på vegne av Nordland fylkeskommune. Hva som er rimelig gangavstand avgjøres etter en konkret vurdering hvor det bl.a. blir lagt vekt på elevens alder, trafiksikkerhet og fremkommelighet på strekningen. Ved spesielle forhold kan gangavstand vurderes særskilt, dersom topografiske og klimatiske forhold tilsier dette.

Avstandskrav for elever i grunnskolen med ordinær skyss er:

- 2 km 1.trinn
- 4 km 2. – 10. trinn

6 Når har eleven rett til gratis skoleskyss på grunn av særlig farlig eller vanskelig skoleveg?

Barn som oppholder seg i trafikken vil alltid være utsatt for en viss fare, og det kan ofte være vanskelig for barn å forholde seg til trafikk.

For å få rett til gratis skoleskyss må det foreligge en «særlig risiko». Dette betyr at trafikkutfordringene på vegen er større enn det kan forventes at eleven mestrer. Ved vurdering av om vegen er «særlig farlig eller vanskelig», må det gjøres en objektiv og en subjektiv vurdering.

6.1 Objektiv vurdering

Kartlegge alle relevante forhold ved vegen og trafikkforholdene og vurdere om dette er «særlig farlig eller vanskelig»

- Hvor ligger den aktuelle vegen
- Alternativ veg
- Fartsnivå
- Trafikkmengde (ÅDT)
- Tilrettelegging for fotgjengere
- Vegbredde og vegskulder
- Sikt og sikthindringer
- Vegkryss
- Inn – og utkjøringer
- Kryssing av veg
- Gangfelt
- Vegforhold om vinteren

Subjektiv vurdering:

- Vurdere om den enkelte eleven har forutsetninger for å ta seg forsvarlig frem i det aktuelle trafikkbilde.
- Alder og Modenhet

6.2 Strekninger som er ansett som særlig farlig eller vanskelig

Rana kommune har tidligere vurdert søknader om skoleskyss på grunn av særlig farlig eller vanskelig skoleveg. Disse strekningene er samlet i vedlegg 1 – Særlig farlig eller vanskelig skoleveg, og gir rett til skoleskyss etter søknad. Tilbud om skoleskyss ved særlig farlig eller vanskelig skoleveg faller bort ved trafiksikkerhetsutbedringer

7 Forhold som kan utløse skoleskyss

Rådmannen gis fullmakt til å endre / oppheve administrative eller politiske vedtak dersom:

- Vær- og føreforhold tilsier en tidligere start / senere slutt enn vedtaket enn vedtaket tilsier. Endringen gjøres av administrasjonen i skolesjefens avdeling i samarbeid med Nordlands fylkeskommune og transportør.
- Trafikkforholdene endres for eksempel ved bygging av gang- og sykkelsti og lignende.
- Det er forandringer i trafikkbildet.
- Klageinstans fatter annet vedtak etter klagebehandling.

For å gjøre det lettere å vurdere om eleven bør ha skoleskyss grunnet særlig farlig eller vanskelig skoleveg, kan tabell 1 være veiledende. Tabellen er utformet slik at man finner den aktuelle utfordringen ved skolevegen i kolonnen til venstre. Deretter følger man linja mot høyre til en lander på aktuelt klassesnivå. Man vil nå få en anbefaling, og vegen vurderes etter søknad i forhold til punkter i avsnitt 5; «Når har eleven rett til skoleskyss».

De feltene hvor * forekommer, gir grunnlag for å vurdere vinterskyss.

Forhold som kan utløse fri skoleskyss	1. trinn		2. – 4. trinn		5. – 7. trinn		8. – 10. trinn
	Helårsskyss	Vinterskyss	Helårsskyss	Vinterskyss	Helårsskyss	Vinterskyss	
1. E6: Fartsgrense 80 – 100 km/t Uten gang-/sykkelveg/ fortau	Ja		Ja		Ja		Ja
2. E6: Fartsgrense 60 – 70 km/t Uten gang-/sykkelveg/ fortau	Ja		Ja		Nei	*	Nei
3. E6: Fartsgrense 40 – 50 km/t Uten gang-/sykkelveg/ fortau	Ja		Ja		Nei		Nei
4. E6: Fartsgrense 40 – 100 km/t Med gang-/sykkelveg/ fortau	Nei		Nei		Nei		Nei
5. Krysse E6: Fartsgrense 80 – 100 km/t Uten regulert gangfelt eller lyskryss	Ja		Ja		Ja		Ja
6. Krysse E6: Fartsgrense 60 – 70 km/t Uten opphevet eller ordinær fotgjengerovergang	Ja		Ja		Nei	*	Nei
7. Krysse E6: Fartsgrense 40 – 50 km/t Uten opphevet eller ordinær fotgjengerovergang	Ja		Nei	*	Nei		Nei
8. Krysse E6: Fartsgrense 40 – 100 km/t Med opphevet eller ordinær fotgjengerovergang, bruovergang eller undergang	Nei		Nei		Nei		Nei
9. Fylkes – og kommunal veg: Fartsgrense 80 – 100 km/t Uten gang -/sykkelveg/fortau	Ja		Ja		Nei	*	Nei
10. Fylkes – og kommunal veg: Fartsgrense 60 – 70 km/t Uten gang -/sykkelveg/fortau	Ja		Nei	*	Nei	*	Nei
11. Fylkes – og kommunal veg: Fartsgrense 40 – 50 km/t Uten gang -/sykkelveg/fortau	Nei	*	Nei		Nei		Nei
12. Fylkes – og kommunal veg: Fartsgrense 30 – sone Uten gang -/sykkelveg/fortau	Nei		Nei		Nei		Nei
13. Fylkes – og kommunal veg: Fartsgrense 40 – 100 km/t Med gang -/sykkelveg/fortau	Nei		Nei		Nei		Nei
14. Krysse fylkes – og kommunal veg: Fartsgrense 80 – 100 km/t Uten regulert gangfelt eller lyskryss	Ja		Ja		Nei		Nei
15. Krysse fylkes – og kommunal veg: Fartsgrense 60 – 70 km/t Uten opphevet eller ordinær fotgjengerovergang	Ja		Nei		Nei		Nei
16. Krysse fylkes – og kommunal veg: Fartsgrense 40 – 50 km/t Uten opphevet eller ordinær fotgjengerovergang	Nei	*	Nei		Nei		Nei
17. Krysse fylkes – og kommunal veg: Fartsgrense 40 – 100 km/t Med opphevet eller fotgjengerovergang, bruovergang eller undergang	Nei		Nei		Nei		Nei
18. Krysse fylkes – og kommunal veg: Fartsgrense 30 – sone Uten opphevet eller ordinær fotgjengerovergang	Nei		Nei		Nei		Nei
19. Kryssing av usikret planovergang/lyskryss	Ja		Ja		Nei		Nei
20. Kryssing av sikret planovergang	Nei		Nei		Nei		Nei

Tabell 1: Skoleveg som kan utløse skoleskyss

8 Søknadsprosess

Søknadsprosess for avstander under 2 km 1.trinn og 4 km for 2.-10.trinn.

Rana kommune ved Stab for Oppvekst og kultursektoren har delegert ansvar fra skolesjefen og avgjør om en grunnskoleelev har rett til skoleskyss på grunn av særlig farlig eller vanskelig skoleveg når avstand mellom hjem og skole er under 2 km for 1. trinn eller under 4 km for 2. – 10.trinn.

- Søknader skal sendes digitalt via administrativt skolesystem. Her vurderes søknaden i henhold til retningslinjene. Eventuelle opplysninger om eleven som kan ha betydning for saken legges ved søknaden av søker. Faller elevens skoleveg innenfor vegstrekninger som allerede er vurdert som særlig farlig eller vanskelig, fatter saksbehandler et enkeltvedtak som legges i arkivsystemet og meldes til transportør og Nordland fylkeskommune.
- Vedtaket fattes for den tidsbestemte perioden eleven har rett til skyss. Eleven har gyldig vedtak etter retningslinjene til endring i kriteriene oppstå. Hvis endringer oppstår sendes det ut endringsvedtak. Endringer i kriteriene kan for eksempel være at elevens alder og forutsetninger endres, overgang mellom barne- og ungdomsskole, flytting, endring av skolevegen slik at den er trygg nok.
- For søknader som omfatter vurdering av andre vegger som tidligere ikke er vurdert som særlig farlig eller vanskelig, vurderes og endres det av administrasjonen i skolesjefens avdeling i samarbeid med Rana kommune avdeling Bydrift, Statens vegvesen og Nordland fylkeskommune.

Nordland fylkeskommune avgjør om grunnskoleelev har rett til ordinær skoleskyss når avstand mellom hjem og skole er over 2 km for 1.trinn eller over 4 km for elever på 2. – 10.trinn. Dette gjelder også ved spørsmål om vegen er særlig farlig eller vanskelig ved disse avstandene. Søknad sendes digitalt via administrativt skolesystem og behandles av Stab for Oppvekst og kultur på vegne av Nordland fylkeskommune.

8.1 Vinterskyss på grunn av særlig farlig eller vanskelig skoleveg

Rana kommune har fastsatt en generell tidsbegrensning for vinterskyss. Skolesjef kan fravike dette ved behov ved tidlig/sein vinter. I Rana kommune er perioden satt fra 1. november til 15. april.

9 Annen informasjon om skoleskyss

9.1 Annen skole enn nærskolen

Dersom kommunen innvilger en søknad om å gå på en annen skole enn nærskolen (etter opplæringsloven § 2-6) der bytte av skole skal sikre rettigheter etter loven, f.eks. at eleven får oppfylt sin rett til spesialundervisning eller trygt og godt skolemiljø, utløser dette rett til skyss. Det vil være kommunen som er ansvarlig for å organisere skyssen og de ekstrakostnader som følger. Fylkeskommunen er kun ansvarlig for utgiftene de eventuelt ville hatt dersom eleven fikk opplæring på nærskolen.

Utgangspunktet er at kommunen ikke kan stille vilkår om egenbetaling av skyss når de innvilger en søknad om å gå på en annen skole enn nærskolen. Det kan gjøres unntak fra dette dersom skolebyttet ikke har sammenheng med retten til opplæring. Eksempler på at skolebyttet ikke har sammenheng med retten til opplæring er at beliggenheten er praktisk for foreldrene, eller at eleven har gode venner på den andre skolen. - Søknad sendes og behandles av administrasjonen i skolesjefens avdeling.

9.2 Varig eller midlertidig funksjonshemming

Det kan av og til være behov for tilrettelagt skyss for elever med varig eller midlertidig funksjonshemming. Det kreves legeattest. - Søknad sendes og behandles av administrasjonen i skolesjefens avdeling på vegne av Nordland fylkeskommune.

9.3 Delt bosted

Elever som har delt bosted kan få dekket skoleskyss dersom avstandskrav innfris. - Søknad sendes og behandles av administrasjonen i skolesjefens avdeling på vegne av Nordland fylkeskommune.

Vedlegg og kilder

[Trygg trafikk- farlig skolevei](#)

Utdanningsdirektoratet

[Utdanningsdirketoratets side om ansvar for skyss, reisefølge, tilsyn og losji](#)

[Rundskriv om skyss i grunnskolen](#)

Nordland fylkeskommune

[Skoleskyss i grunnskolen](#)

Lovdata

[Opplæringslovens kapittel 4 om skyss i grunnskolen](#)